

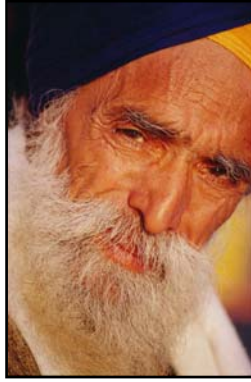
Fotograf Merkezi

ÇEKİM TEKNİKLERİ

Hazırlayan : Cenk GENÇDİŞ

PORTRE

Portre, fotoğrafı çekilen kişinin kişiliğini, karakterini, duygularını; iç dünyasını ortaya koymalıdır. Fotoğrafı çekilen kişinin güzelliği ya da çirkinliği söz konusu değildir. Önemli olan portrenin kişinin iç dünyasını yansıtabilmesidir. Eğer bunu başarabiliyorsa fotoğraf başarılıdır. Portre fotoğrafta önemli olan fotoğrafı çekilen kişinin doğal hali ile fotoğraflanmasıdır. Yapmacık pozlar hemen kendisini belli eder ve fotoğrafı bozar. Fotoğrafın doğallığını sağlamak, fotoğrafı çeken kişinin işidir. Bu nedenle portre fotoğrafçılığı "insan ilişkileri" üstüne kuruludur. İnsanlarla konuşarak onları rahatlatmak, özellikle köy vb. yerlerde, insanlardan fotoğrafın çekilmesi için izin almak ve fotoğrafı kısa sürede çekmek doğal pozu yakalamayı sağlar.

Geniş açı objektif ile çekilen portre fotoğraflarında - konuya olan yakınlık nedeniyle - yüz hatlarında deformasyon oluşacaktır. Burun olduğundan daha büyük görünürken, gözlerde kenarlara doğru kaçmalar olacak ve yüz distorsiyon etkisi nedeniyle uzayacaktır. Buna karşın uzun odaklı bir objektif kullanmak ise yüz hatlarını toplayacak ve daha doğru bir fotoğraf çekmemizi sağlayacaktır. Bu nedenle en güzel portre fotoğrafları 105 - 135 mm objektifler ile çekilir. Yine de konuya yaklaşmak gerekeceğinden insanlarla ilişki kurmanın önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Yüzün girintili çıkıntılı şekli nedeniyle alan derinliği pek çok kez sorun olmaktadır. Bu nedenle portre fotoğraflarında netlik **gözlere** yapılır. Portrede gözler net ise sorun yok demektir. Arka planın flu olması portreyi daha çok algılanır yapılacaktır. Ancak tele objektifin "perspektif yığılması" etkisi nedeniyle arka planda bulunması muhtemel, kontür hatlarını bozacak objelere de dikkat etmek gerekir. Direkt ışık yerine hafif yandan aydınlatma yüz hatlarını ve ifadeyi daha iyi vurgulayacağından daha iyi bir aydınlatmadır.

DOĞA FOTOĞRAFLARI

Doğa fotoğraflarında FIAP'ın yaptığı tanımlamaya göre içinde insan yapımı herhangi bir nesne bulunmayan fotoğraflar manzara fotoğrafı, insan yapımı nesnelere bulunan fotoğraflar ise peysaj'dır. Doğa - manzara fotoğraflarında dikkat edilmesi gereken ilk konu doğal ışık kullanma zorunluluğudur. Bu nedenle ışık - estetik ilişkisinin çok iyi gözlenmesidir. Öğlen saatlerinde (özellikle yaz mevsiminde) çekilen fotoğraflarda oluşacak sert gölgeler ya da gölgesiz ortamlar fotoğraftaki estetik dengeyi bozacağından daha çok yanal ışığı değerlendirmek gerekmektedir. Bu nedenle sabah ve akşam üstü ışığında çalışılmalıdır. Bu yanal ışığın oluşturacağı gölgeleri kullanarak fotoğrafa derinlik katmak mümkün olacaktır. Genellikle geniş açı objektif kullanarak alan derinliğinin artırılması gerekmektedir. Ancak bu durumda da ön plandaki boşluğun mutlaka doldurulması gerekir. Ancak çok kısa odaklı geniş

açı objektiflerde etki istenildiğinden fazla olacağından doğa fotoğrafları için uygun odak uzaklıkları 24 – 70 mm arasındaki odak uzaklıklarıdır.

Doğa fotoğrafı hakkında bir kaç ipucu :

- Doğa fotoğraflarında ışık ölçümü yaparken gökyüzüne dikkat etmek gerekir. Çok güçlü bir gökyüzü, ışık ölçümü sırasında makineyi yanıltabilecektir.
- Karlı manzaralarda çekim yaparken, yansıyan güçlü beyaz ışık pozometreyi yanıltır. Güçlü ışık şartlarında bu yanıltma yaklaşık 2 stoptur.
- Yağmurdan sonra açan güneş, atmosferin temizlenmiş olması nedeniyle, oldukça iyi bir ışık şartı ve aydınlanma sağlayabilir. Bu gibi ışık şartları iyi değerlendirilmelidir.
- Sonbaharda, Kelvin derecesi düşük olacağından yapılacak doğa çekimlerinde ısıtıcı filtre (81A, 81B, 81C vb) kullanmak renklerin daha sıcak çıkmasını sağlayacaktır.

MİMARİ FOTOĞRAF

Mimari fotoğrafın amacı, yapıyı ve belli ölçüde çevresi ile olan ilişkisini tanımlamaktır. Bununla birlikte binanın yapım aşamalarını belgelemek ya da bir yöreyi, bir kenti belgelemek için de fotoğraftan yararlanılır. Fotoğraflanacak yapının nasıl bir yapı olduğunu, özelliklerini bilmek gerekir. Fotoğrafçı ön hazırlıklarını tamamladıktan sonra yapının hangi yaklaşımla fotoğraflanacağını belirlemelidir.

Yapı iki şekilde fotoğraflanır :

1) Yorumlu yaklaşım : Fotoğrafçı burada kadrajın içine sadece yapıyı değil kendi yorumunu da katar. Kendi yorumunu verirken de insan, bulut, ağaç, gökyüzü, ışık, perspektif gibi öğeleri yorumuna yardımcı olarak kullanır.

2) Yorumsuz yaklaşım : Yapının her cephesinin tam karşıdan yapılan çekimlerde, yatay ve düşeylerin film karesinin kenarına paralel gelecek şekilde fotoğrafa aktarılması ile gerçekleştirilir. Bu çekimlerde ya teknik kamera ya da perspektif düzenleyici PC objektif

Fotograf Merkezi

kullanılarak düzeltme yoluna gidilir. Yapıyı çevresi ya da işlevi ile birlikte anlatırken de yapının tüm özelliklerini kullanmak ve yansıtmak gerekir. Bu çekimleri gerçekleştirirken hangi özellikte bir film ile çekim yapılacağı belirlenmelidir. Eğer çekim gece yapılacaksa yüksek ASA'lı film ve mutlaka tripod kullanılmalıdır. Yüksek yapılar çok geniş açılı objektifler ile teknik kamera veya PC objektifli sabit kameralar kullanılarak ve perspektif kontrolü yapılarak çekilir. Bu çekimlerde de tripod kullanmak şarttır. Gündüz yapılan çekimlerde güneşin hareketi takip edilerek, binanın hangi yönünün hangi saat dilimleri içinde çekileceği tesbit edilir.

MAKRO (Yakın Plan - Close up)

Yakın çekimler, bir başka deyişle close-up ya da makro çekimler konulara çok yakın olarak yapılan çekimlerdir. SLR makinelerin objektifleri konuya ancak 40 – 50 cm yakınlaşabilirler. Bu bazı çekimler için yeterli olmayabilir. Bu tür çekimlerde en başarılı sonuçlar makro objektifler ile alınır. Bunlar konuya ancak birkaç cm yaklaşma olanağı verir.

Makro çekimlerde kullanılacak malzeme konuya ne kadar yaklaşmak istediğimizle orantılıdır. Elimizde 70 – 200 mm'lik bir zoom ve fazladan bir de makro ayarı bulunuyorsa bu bazı yakın çekimler için yeterli olabilir. Konuya birkaç santimetreye kadar yaklaşma olanağı veren tele-makro objektifler de vardır. Ancak bu objektiflerin dezavantajı yüksek fiyatlı olmalarıdır. Makro çekim yapmanın ucuz yolu ise "close-up" filtre kullanmaktır. +1, +2, +4 ya da +10 gibi değişik güçlerde olan bu mercekler oldukça ucuzdur. (en iyi sonuç +4 ile alınır) Objektifin önüne takılarak kullanılan merceklerden başarılı sonuçlar alınabilir.

Makro çekim için kullanılan yardımcı araçlar ise tüp ve körüklerdir. Konuyu 1 / 1 'den daha çok büyütme için objektif ile makine arasına yerleştirilen tüpler kullanılabilir. Eğer konuyu daha fazla büyütme istiyorsak körükle çalışmamız gerekir. Kullanılan bu araçlar objektifin odak uzaklığını yani ışığın yolunu uzatarak daha yakın çekimler yapılmasına olanak verir.

Fotograf Merkezi

Makro çekimlerde en iyi aydınlatma gün ışığıdır. Ancak direkt aydınlatma sert gölgeler ve parlamalar gibi sorunlar ortaya çıkarabilir. Böyle durumlarda beyaz kartondan reflektör kullanmanın belirli avantajları vardır. Diğer yöntem flaş kullanımıdır. Konuyla lens arasındaki mesafe çok kısa olacağı ve flaş çok parlayacağı için karanlık gölgeler oluşur. Bunu önlemenin yolu konunun her tarafını eşit şekilde aydınlatıp, gölgelere yol açmayacak ring (dairese) flaş kullanmaktır. Flaşla yapılan yakın çekimlerde diyafram kısık tutulmalıdır.

Makro çekimlerde konuya olan yakınlık ve uzun süre kontrol netlemeyi zorlaştıracaktır. Bir – iki milimetrelik bir hata fotoğrafın flu çıkmasına neden olur. Konuya çok yakın olduğu için alan derinliği çok sınırlıdır. Bu nedenle mümkün olan en kısık diyafram değeri kullanılmalıdır. Netlemenin doğru yapılması ve özellikle uzun süreli pozlarda sallanmanın engellenmesi için tripod kullanmak gereklidir. Özellikle kısık diyafram kullanıldığında uzayacak olan poz süresi kesinlikle tripod gerektirir. Makro çekimde kullanılacak düşük hızlı filmler genellikle yüksek hızlılardan daha net ve daha canlı renkli fotoğraflar verir.

Konunun arka planının karmaşık olmaması gerekir. Bunun için konunun arkasına siyah ya da renkli bir karton konulabilir. Arka planda dikkat dağıtıcı parlak lekelerden kaçınılmalıdır. Çok diyafram kullanılması ve arkanın tamamen flu olması da arka plan karmaşasını ortadan kaldırır.

STÜDYO FOTOGRAFI

Stüdyoda tanıtım amacı ile üretilen “still life” fotoğraflarda gördüğümüz ürünler çok çeşitlidir. Fotoğrafın konusu biraraya getirilmiş, düzenlenmiş nesnelere. Konu hazır olarak bulunup görüntüye geçirilmez. Fotoğrafçı kompozisyonu, fonu, yardımcı elemanları, aydınlatmayı kendisi ayarlar. Still life fotoğraf iki amaç için üretilir :

Bir ürünün veya hizmetin tanıtımı ya da fotoğrafçının kendini, tekniğini, görüşünü anlatması için .

Kompozisyon oluşturulurken neyin vurgulanacağı ve hangi düşüncenin iletileceği belirlenir. Fotoğrafçının çekeceği konuda daha önce yapılmış olan çalışmalarını araştırması önemlidir. Fon hiçbir zaman ön plana geçmemeli, dikkat asıl konuya yönlendirilmelidir. Sadece anlatılmak istenen düşüncenin anlaşılmasına yardımcı olmalıdır.

Kadraj konunun formuna, fona ve yardımcı elemanlara yani kompozisyona göre belirlenir. Konunun görüntüsü fotoğraf makinesinin bakış açısı ve bakış noktası ile doğrudan ilgilidir. Bakış açısı, objektifin odak uzaklığı ; bakış noktası da fotoğraf makinesinin konumudur. Çekilecek konuda görüntü önce fotoğrafçının zihninde oluşmalıdır. Fotoğrafçı, tasarımı kağıda dökerken, konunun konumunu, rengini, formunu , aydınlatmayı bakış açısı ile bakış noktasını göz önünde bulundurur.

Kompozisyon oluşturulduktan sonra polaroidle konunun fotoğrafı çekilir. Hatalar düzeltilip asıl çekime geçilir. Fotoğrafçı kullanacağı objektifi, makinanın konumu oluşacak görüntü etkilerini düşünerek belirler.

Stüdyo karanlıktır ve aydınlatma fotoğrafçı tarafından yapılır. Çekim setini hazırlamadan, aydınlatmayı kurmadan fotoğrafçı, nasıl bir sonuç elde etmek istediğini ve bunu nasıl gerçekleştireceğini bilmelidir.

Fotograf Merkezi

Kullanılacak ışığın iki türü vardır : Direkt ve difüz ışık. Direkt ışık kontrast bir aydınlatma sağlar, belirgin gölgeler oluşur, dokuyu, formu ve rengi vurgular. Difüz ışık yaygındır, kontrastı düşüktür. Parlak ve gölgeli bölgeler arasında geçiş yumuşaktır, görüntüde kontrast aydınlatmanın tersine tonlar hakimdir.

Farklı renk ısılara sahip ışık kaynakları (tungsten, mum vb) kullanıyorsak kelvinmetre ile renk ısısını da kontrol etmeliyiz. Paraflaş ile çalışırken mutlaka flaşmetre ile objenin her noktasının istediğimiz şekilde ve filmin limitleri içinde aydınlanıp aydınlanmadığını kontrol etmeliyiz.

GECE FOTOGRAFLARI

Gece, ışık bakımından en zayıf ortamdır. Bu nedenle fotoğraf çekimi zor, ancak sonuç fotoğraflar etkileyicidir. Örneğin sokak lambaları, vitrin ışıkları ya da ay ışığının yarattığı manzaralar ilginç olanaklar sunar. Bazı durumlarda flaş kullanmak da fotoğrafa ilginç etkiler katabilir. Ancak flaşın bilinçsiz kullanımı fotoğraf gereğinden fazla aydınlatma sağlayacağından dikkatli olmak gerekir. Herhangi bir gece fotoğrafı için belirli bir pozlama değeri, süresi yoktur. Her şey anlatmak istediğiniz konuya bağlıdır. Yalnızca ışıkların oluşturduğu bir kompozisyon için ışık kaynaklarından yapılacak ölçüm ve buna göre yapılacak pozlama yeterli olacaktır. Ancak ışık kaynaklarının yanısıra daha başka ayrıntıların da fotoğraflanması da isteniyorsa daha uzun süreli pozlamalar gerekecektir. Ne kadar uzun pozlama yapılırsa o kadar çok ayrıntı fotoğraflanacaktır. Ancak gereğinden fazla pozlama yapmak gece fotoğrafı etkisini yok edeceğinden dikkatli olmak gerekmektedir.

Açık diyaframa sahip objektifler, yüksek ASA'lı filmler kullanmak gece fotoğraflarını kolaylaştıracaktır. Ayrıca mutlaka tripod kullanılması gerekmektedir.

Ayın Fotoğraflanması : Ay fotoğrafı çekmek aslında çok kolaydır. Çünkü ay üzerine düşen ışık sabittir. Ancak önemli olan çok uzun odaklı bir objektif (en az 300 mm) kullanmaktır. 100 ASA bir filmle 1 / 125 - 8 pozlaması yeterlidir. Bir stop az ve fazla vererek yapacağınız tarama en doğru sonucu bulmanızı sağlayacaktır.

Trafik İzlerinin Fotoğraflanması : İşlek bir yolda tripodunuzu kurun. Kısık bir diyafram değeri (ya da düşük ASA'lı bir film) kullanın. Bu sayede uzun süreli pozlama şansınız olacaktır. 8 saniyenin üzerindeki her pozlama başarılı sonuç verir. Mutlaka çeşitli sürelerle

Fotograf Merkezi

çekimi tekrar etmek gerekir. En doğru sonuca ulaşma şartı budur. Tam gece yerine akşam karanlığında çekim yaparsanız gökyüzünde de bazı renkleri yakalama şansınız olur.

Havai Fişeklerin Fotograflanması : Havai fişeklerin fotograflanması oldukça zordur. Ancak sonuç fotoğraflar çok etkileyicidir. Havai fişeklerin arka arkaya atıldığı bir ortamda makinenizi tripoda bağlayarak bekleyin. Makinenin "B" ya da "T" konumunda kullanılması gerekmektedir. 100 ASA filmle 8 diyafram yeterlidir. Çok fazla siyah gökyüzünün fotograflanması için tele objektif kullanılması yerinde olur. Örtücü birkaç patlamayı kaydedecek kadar açık tutulmalıdır. Pozlama 20 - 30 saniye sürebilir, bu nedenle sağlam bir tripod kullanılması şarttır.

NOT : Gece fotoğraflarında makineyi tripoda bağlamak, pozometreyi okumak gibi karanlıkta zor olan işler için bir el fenerinin yanımızda bulunması işimizi çok kolaylaştıracaktır.

ÜST ÜSTE ÇEKİM

Fotograf : Rozi ÇİPRUT

Aynı fotoğraf karesi üzerine birden fazla fotoğrafın çekilmesi işlemidir. Bu teknik sayesinde değişik etkiler elde etmek mümkündür. Üst üste çekim yaparken iki önemli nokta vardır : Birincisi filmi ilerletmeden makineyi kurmak, ikincisi de bir fotoğraf karesi üzerine bir kaç defa ışık vermek ya da bir başka deyişle filmi bir kaç kez pozlamak.

Makineyi filmi ilerletmeden kurabilmenin bir kaç yolu vardır. Birincisi - bu makinenize bağlı - makinenizde üst üste çekim düğmesinin bulunması. Eğer böyle bir şansınız varsa işiniz çok kolaylaşır. Bu sistemin bulunmadığı manuel makinelerde yani filmin kurma kolu ile ilerletildiği makinelerde yapılması gereken şudur: İlk pozu çektikten sonra geri sarma düğmesine basın, geri sarma kolunu filmin oynamaması için tutun ve makinenizi kurun. Böylece film ilerletmeden makineniz kurulmuş olacaktır. Ancak motorlu bir makineniz varsa ve üst üste çekim konumu bulunmuyorsa bu işlemi gerçekleştirme şansınız yoktur.

Üst üste çekimlerde asıl sorun pozlamadır. Çünkü birinci çekimde ışık alan film ikinci çekim ile bir kez daha ışık alacaktır ve bu nedenle hatalı pozlamalarda film fazla pozlanmış olacak, sonuç fotoğraf açık çıkacaktır.

Fotograf Merkezi

Eğer üst üste çektiğimiz iki konudan biri siyah fona sahipse ve bu görüntü ikinci çekeceğimiz görüntünün üstüne gelmiyorsa, örneğin bir manzaranın gökyüzü boşluğuna ay fotoğrafı yerleştirmek gibi, her iki fotoğraf da normal değerler ile pozlanır. Ancak üst üste çekilen konular birbiri üzerine geliyor ise pozlamada dikkat etmek gerekir. Üst üste iki konuyu fotoğrafladığımızı düşünelim. Her bir fotoğrafı normal değerinin yarı değeri ile pozlamamız gerekecektir. Böylece $1 / 2 + 1 / 2$ pozlama 1 ışık değeri verecektir ve tam pozlama sağlanmış olacaktır. Bunu hesaplamanın iki yolu vardır. Birincisi kaç poz üst üste çekeceksek makinemizin ASA değerini o sayı ile çarparak pozometrenin verdiği değeri kullanmaktır. Örneğin 100 ASA film kullanırken 2 poz üst üste çekiyorsak $100 \times 2 = 200$ ASA değerine ayarladıktan sonra pozometrenin verdiği değerle çekim yapmalıyız. İkinci yöntem ise kullandığımız ASA değerini değiştirmeden pozlamayı değiştirmektir. Örneğin 125 / 11 değerini veren iki konuyu üst üste fotoğraflayacaksak her bir konuyu 125 / 16 ile fotoğraflayarak $125/16 + 125/16 = 125/11$ eşitliğini sağlayabiliriz.